

Medzinárodný deň žien

„Darmo, my máme mužskú tvrdosť svoju a skrze ňu chceme byť suverénni. Nám ku všetkému, i k láske i k boju vždycky sú potrebné len ruky ženy“.

Na Medzinárodný deň žien si mladá generácia spomína len matne, zato ľudia v strednom a zrelom veku nedajú naň dopustiť. Muži ani dnes nezabúdajú 8. marca obdarovať svoje nežnejšie polovičky kvietkom či sladkosťou, aby im prejavili svoju úctu a lásku. 8. marec je označený ako Medzinárodný deň žien vo väčšine kalendárov na svete.

Dôvodom existencie MDŽ je možnosť uvedomiť si, čo všetko sa ženám doteraz podarilo dosiahnuť a čo by ešte dosiahnuť chceli. MDŽ je pripomienkou na štrajk newyorských robotníčok v marci 1908 za zrušenie desaťhodinového pracovného času, proti nízkym mzdám a zlým pracovným podmienkam. O dva roky neskôr sa v Kodani konala Medzinárodná

ženská konferencia, na ktorej vznikol nápad oslavovať medzinárodný deň žien. V nasledujúcich rokoch sa v marci oslavoval tento deň v Rakúsku, Dánsku, Nemecku a Švajčiarsku. Ženy na demonštráciách požadovali najmä volebné právo a rovnosť v zamestnaní. V Rusku sa MDŽ prvýkrát objavilo v roku 1913 a bolo spojené najmä s protivojnovými demonštráciami žien pod heslom „Chlieb a mier“. MDŽ bol uznaný Organizáciou spojených národov ako medzinárodný sviatok v roku 1975. Ženy v minulosti museli bojovať o právo študovať, pracovať, voliť či zakladať si účty v banke. Dnes sa situácia v mnohých ohľadoch zlepšila. Napriek tomu nie je rovnosť príležitostí žien a mužov na Slovensku stopercentná.

Osláviť 8. marec znamená pripomínať si potrebu rovnosti príležitostí žien a mužov a predstaviť si svet, v ktorom si ženy a dievčatá môžu byť isté, že na ich názoroch, hodnotách a snoch záleží.

Pohľad do histórie

Cech gombičkárov

Cechy gombičkárov vznikajú až v 17. storočí. Ich neskorý pôvod ľahko pochopíme, keď si uvedomíme, že v predchádzajúcich storočiach sa používali látkou obťahnuté gombíky, ktoré vyrábali krajčíri a kovové gombíky, ktoré boli dielom mosadzníkov. Drahocenné gombíky, ktoré sa používali v 16. storočí a boli poplatné španielskej dvornej móde, vyhotovovali zase zlatníci. Až do 17. storočia, v období baroka a rokoka, vzniká farbomilovaná nádherna odievania, a tým aj vlastná doba rozkvetu gombíkovej módy.

Gombičkári na výrobu gombíkov používali zlato, striebro, hodváb, konškvu a ľavú sršť, vlnu, plátno a cvernu. Okrem gombíkov vyrábali aj rôzne druhy šnúr na šaty, hodvábne i polohodvábne pásy a opasky pre dôstojníkov, ako aj parádne chocholy pre vysokú šľachtu. Týmto výrobkami gombičkári zasahovali až do výrobných oblastí pramárov. Najvladnejším symbolom gombičkárov bol gombík.

Pretože ani jeden gombičkárskeho cechu sa neobmedzil iba na výrobu gombíkov, symbol cechu pozostával aj z vyobrazenia chochola (fravelu) a šnúr na prevesný kabátik.

Hodinári

Poznáme rôzne druhy hodín: slnečné, hviezdne, vodné, olejové, sviečkové, presýpacie, kolieskové s hodinovým perom alebo kyvadlom, elektrické, kremíkové, atómové atď.

Veľký rozmach hodinárskeho remesla možno zaradiť do 16. storočia. V tom čase sa totiž začali vyrábať vreckové hodinky. Hodinári pôvodne netvorili samostatný cech, najčastejšie sa spájali so zámočníkmi. Ba aj potom, keď už mali svoj vlastný cech, hodinárov niekde i naďalej považovali za zámočníkov. Majstri sa rozlišovali podľa toho, či boli výrobcami veľkých alebo malých hodín. Za veľké sa považovali vežové a izbové hodiny, za malé zase vreckové. Veľké pendlové (kyvadlové) hodiny so závažím bili celé hodiny a štvrte. Mali aj prídavné zariadenie, ukazovali dni v mesiaci a v týždni, mali vmontované hracie strojčeky, budíkové ručičky a pod. Prvé vreckové hodinky mali ešte dosť veľké rozmery, ich veľkosť sa len postupne zmenšovala. Zatiaľ čo staršie hodinky mali nádherné umelecké schránky, schránky novších a moderných hodín mali už len účelovú funkciu - boli ochranným prostriedkom stroja.

Symbolom hodinárov boli vždy nástenné alebo vreckové hodiny, niekedy i oboje. Znak tohoto remesla sa v najväčšom počte zachoval vo forme vývesného štítu, ktorý bol zhotovený z pomalovaného plechu a zavesený pred vchodom do dielne.

Zároveň Vás pozývame na „Výstavu historických zbraní“, ktorú si môžete pozrieť v priestoroch Banického múzea denne od 9.00 až 16.00 hod.

Darina Demková - vedúca BM

Marec - mesiac knihy

Pri pátraní, prečo sa marec už roky pripomína ako mesiac knihy, sme sa dopracovali k známej a zaujímavej postave slovenskej histórie k Martinovi Hrebendovi Hačavskému (10. 3.1796 - 16. 3.1880). Tento legendárny šíriteľ slovenskej a českej knihy, a tým aj osvety a vzdelanosti, sa narodil aj zomrel v marci. Hoci bol slepý, natoľko miloval knihy, že sa mu stali osudom. Putoval po Gemeri, Malohonte až do Viedne, zbieral staré tlače a rukopisy a zachraňoval ich. Medzi slovenských vlastencov a vzdelancov roznášal nové slovenské a české knihy najmä od vydavateľov Gašpara Fejérpataky-Belopotockého z Liptovského Mikuláša a Karla Amerlinga z Prahy. Zaslúžil sa tým o rozvíjanie slovenského národného povedomia a života v období národného obrodenia. Rozšírením obľúbených kalendárov a populárnej spisby medzi pospolitým slovenským ľudom sa zaslúžil, a to že aj chudobní a nevzdelaní ľudia spoznávali knižnú kultúru a získavali prehľad o verejnom dianí. Svoju súkromnú zbierku kníh daroval Matici slovenskej a prvému slovenskému Gymnáziu v Revúcej.

Marec - mesiac knihy bol prvýkrát v bývalom Československu vyhlásený v roku 1955 na počesť Mateja Hrebendu a ako snaha o udržanie a podporenie trvalého záujmu o knihy.

Dnes už úlohu Mateja Hrebendu - šírenie kníh a knižnej kultúry a podporu vzdelávania - plnia knižnice.

Aj knihy majú svoje osudy

Kniha - zdroj informácií, poučenia a zábavy? Skutočne ide len jeden z mnohých mediálnych prostriedkov súčas-

nosti? Nie. Žiadne iné komunikačné médium nedokáže tak hlboko ovplyvniť vývoj človeka, jeho charakter, životné postoje a konanie.

Knihy rozvíjajú našu predstavivosť, fantáziu, umožňujú nám snívať čarokrásne sny, vytvárať víziu krajšej budúcnosti a v konečnom dôsledku nám dávajú odvalu ísť za svojím snom a meniť svet k lepšiemu.

Knihy nám sprostredkávajú hodnoty, pri ktorých egoistická snaha po moci a peniazoch stráca zmysel. Sú schopné pomôcť nám nachádzať a formovať zmysel nášho konania, usmerňovať nás na ceste životom, učiť nás spolumažiť v láske a mieri so svojimi blízkymi a všetkým živým na tejto Zemi.

Ktoré knihy majú tieto zázračné schopnosti? Podľa čoho sa máme orientovať v záplave rozličnej literatúry? Nuž na to musí prísť každý sám. A určite mu v tom pomôže aj to, ak navštívi knižnicu, do fondu ktorej na sklonku roka pribudlo vyše 1000 zväzkov nových kníh od známych slovenských, ale aj svetových autorov, populárno-náučnej literatúry, ako aj množstvo kníh pre deti a mládež.

Navštívte mestskú knižnicu, ktorá je otvorená:

Pondelok

8.30 - 12.00 hod.

Utorok - piatok

8.30-12.00 12.30-16.30 h.

Pre návštevníkov ponúkame nové služby: kopírovacie služby a internet.

